

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 483/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť M. A., zastúpenej advokátom JUDr. Namirom Alyasrym, PhD., Advokátska kancelária, Štúrova 13, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 29 CbR 5/2010 z 9. októbra 2013, ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 15 Cob 231/2013 z 30. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2014 doručená sťažnosť M. A. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 29 CbR 5/2010 z 9. októbra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“),

ako aj uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Cob 231/2013 z 30. januára 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Sťažovateľka v úvode svojej sťažnosti uviedla: *«Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu týmto [podáva] ústavnú sťažnosť pre porušenie základných práv upravených Ústavou Slovenskej republiky a základných práv, ktoré vyplývajú z medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná (Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd) Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 1. 2014, č. k. 15Cob/231/2013-335, doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky dňa 27. 2. 2014 (ďalej aj ako „UKS“), ktorým Krajský súd v Nitre potvrdil Uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 9. 10. 2013, č. k. 29CbR/5/2010-318, doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky dňa 14. 10. 2013 (ďalej aj ako „UOS“), ktorým bola obchodná spoločnosť... (ďalej aj ako „spoločnosť“) zrušená bez likvidácie. ...*

Sťažovateľka namieta, že Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 1. 2014, č. k. 15Cob/231/2013-335 v spojení s Uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 9. 10. 2013, č. k. 29CbR/5/2010-318 boli porušené jej nasledovné základné práva: Právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy ... Právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ... Právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru. ...

Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. 10. 1998, sp. zn. II. ÚS 71/1997: „Predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Z tohto právneho názoru možno odvodiť, že právo na spravodlivý proces sa nezaručuje iba čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ale že je implikované aj v siedmom oddieli Druhej hlavy Ústavy. Z dôvodu, že uvedené články v sebe zachycujú rozsiahlu úpravu práv, dovoľujeme si uviesť následné porušenie jednotlivých práv sťažovateľky vyplývajúcich z týchto článkov nasledovne.»

3. K námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov sťažovateľka uviedla: „Máme za to, že Krajský súd v Nitre arbitrárne rozhodol o návrhu sťažovateľky tým, že svoje skutkové zistenia a právne závery riadne neodôvodnil. Odvolací súd sa obmedzil vo svojich záveroch na konštatovanie výsledkov jeho hodnotenia bez logického vysvetlenia zistených skutočností s použitím súvisiacich právnych ustanovení. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tak nepresvedčivé a popiera základné princípy spravodlivého procesu, ktorého výsledkom je predvídateľné rozhodnutie pre účastníkov konania. ...

Máme za to, že... ustanovenie OSP však nemožno aplikovať mechanicky. Nemožno z neho vyvodit', že vo všetkých prípadoch, v ktorých sa odvolací súd stotožní s argumentmi prvostupňového súdu, vôbec nemusí uvádzať vlastné argumenty a dôvody. Ide podľa nášho názoru o nesprávnu prax, ktorá nezohľadňuje základné práva vyplývajúce z Ústavy a Dohovoru. Pri aplikácii tohto ustanovenia je teda potrebné zohľadniť požiadavky vyplývajúce z práva na spravodlivý proces podľa Ústavy a Dohovoru...

Keďže sa Krajský súd v Nitre obmedzil iba na konštatovanie správnosti Uznesenia Okresného súdu Nitra, a to bez ďalšej (odlišnej) právnej argumentácie ako prvostupňový súd, je potrebné považovať odôvodnenie UKS za nepresvedčivé a nezákonné, resp. odporujúce princípu zachovania ústavnosti súdnych rozhodnutí. ...“

4. K námietke nesprávneho právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi sťažovateľka uviedla: «Potvrdenie UOS zo strany Krajského súdu v Nitre predstavuje zjavnú vadu konania, keďže týmto si osvojil nesprávne právne posúdenie veci, keď konštatuje preukázanie splnenia podmienky zrušenia spoločnosti podľa § 68 ods. 6 písm. a) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení (ďalej aj ako „OBZ“): t. j. nekonanie valných zhromaždení. S takýmto právnym záverom sa nemožno stotožniť, keďže valné zhromaždenie nepredstavuje zákonný orgán verejných obchodných spoločností (ďalej aj ako „v.o.s.“) a tak nemožno aplikovať na v.o.s., ako rýdzo osobné obchodné spoločnosti, rovnaké zákonné pravidlá ako v prípade kapitálových obchodných spoločností, ktorým z OBZ vyplýva povinnosť zriadiť valné zhromaždenie. Teda ak aj spoločníci v.o.s. prejavili v spoločenskej zmluve vôľu zriadiť valné zhromaždenie, takéto rozhodnutie podľa nášho

názoru nie je pre nich právne záväzné, resp. pravidelné nekonanie valného zhromaždenia nemôže byť sankcionované zrušením spoločnosti, nakoľko na takú sankciu chýba zákonná norma. Ani v prípade dobrovoľného zriadenia valného zhromaždenia tak neexistuje zákonná povinnosť konania valného zhromaždenia. Keďže za v.o.s. konajú výlučne spoločníci, použitie takéhoto extenzívneho výkladu zákona zo strany súdov nemožno akceptovať. V takomto prípade tak nemôže ísť o porušenie ustanovení zákona, lebo zákonný predpoklad pre úpravu vzťahov v tomto prípade vôbec neexistuje. Z tohto dôvodu nemožno v. o. s. zrušiť. Na dôvažok uvádzame, že rovnaký právny názor ako sťažovateľka má aj Okresný súd Nitra, ktorý vo svojom prvom uznesení, ktorým návrh na zrušenie spoločnosti zamietol, konštatuje na str. 4: „Valné zhromaždenie spoločníkov nie je zákonným orgánom v. o. s. Pre nekonanie valných zhromaždení nemožno v.o.s. zrušiť.“

V tomto kontexte uvádzame, že aj právna teória zdôrazňuje, že: „Nevyhnutnou podmienkou racionality právnej argumentácie je, že rozhodnutie vyplýva z argumentov. Práve dodržanie zásad formálnej logiky zabezpečuje, že rozhodnutie (záver) vyplýva z argumentov (premís). Skutočnosť, že záver argumentu vyplýva z premís argumentu podľa zásad formálnej logiky je „kostrou“ právnej argumentácie, ktorá vymedzuje „minimálne požiadavky racionality.“

Povinnosť vysvetliť úvahy súdu ak rozhodnutie nevyplýva priamo zo zákonného textu, zdôrazňuje aj Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I. ÚS 403/03...

Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu je ústavne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu. ...»

5. K námietke nedostatočného zistenia skutkového stavu veci všeobecnými súdmi sťažovateľka uviedla: „Ohľadom stotožnenia sa Krajského súdu v Nitre s UOS v súvislosti so splnením podmienky zrušenia spoločnosti podľa § 68 ods. 6 písm. g) OBZ (t. j. nepreukázanie sídla spoločnosti) namietame, že v tomto prípade Okresný súd Nitra nedostatočne zistil skutkový stav veci, keďže oba súdy nijakým spôsobom neskúmali, či spoločnosť nemá žiadny vzťah k nehnuteľnosti, teda tvrdenia súdov v týchto intenciách nie

sú preukázané žiadnymi skutočnosťami a opierajú sa iba o ničím nepodložené a účelové tvrdenie druhého účastníka konania. ...

Na základe uvedeného namietame, že konaním a rozhodovaním Okresného súdu Nitra ako aj Krajského súdu v Nitre bolo v dôsledku ich arbitrárneho postoja k vyjadreniam sťažovateľky zasiahnuté do jej práva na spravodlivé súdne konanie tým, že tieto súdy bez racionálnych dôvodov a ničím nepodložených tvrdení o opaku odmietli argumentáciu sťažovateľky v celom rozsahu. Teda porušili právo sťažovateľky na presvedčivé súdne rozhodnutie, čím zasiahli do jej ústavného práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. ...»

6. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 13 dohovoru nepripustením dovolania sťažovateľka uviedla: *«Krajský súd v Nitre zaťažil svoje konanie a rozhodovanie tiež nesprávnym posúdením návrhu sťažovateľky na prípustnosť dovolania pre prípad potvrdzujúceho rozhodnutia, keď dovolanie nepripustil z dôvodu, že: „preskúmané rozhodnutie nerieši otázky zásadného právneho významu.“*

Teda svojím konaním naplnil porušenie základného práva sťažovateľky na účinný opravný prostriedok, ktoré jej priznáva Dohovor v čl. 13, keďže aj možnosť/právo využiť dovolanie je potrebné analogicky pokladať za opravný prostriedok pre sťažovateľku, ktorej práva priznané Dohovorom boli porušené. Krajský súd v Nitre tak obmedzil prístup sťažovateľky k výkonu jej práv a oprávnených záujmov, priznaných nie len Ústavou ale aj Dohovorom, čo považujeme za protiústavné a odporujúce právam priznaných účastníkom konania v zmysle ratifikovaných medzinárodných zmlúv Slovenskou republikou.

Sťažovateľka v odvolaní proti UOS konkrétne poukázala na dve právne otázky zásadného právneho významu, relevantné pre rozhodovanie o predmetnom spore, ktoré neboli doposiaľ Najvyšším súdom Slovenskej republiky riešené. Máme za to, že pre dostatočnú možnosť ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov obdobných právnych vzťahov je žiaduce aby o tejto veci mohol rozhodnúť súd vyššej inštancie, pričom opätovne podotýkame, že za rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu možno považovať rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ nenastolenú otázku alebo v iných súvislostiach

prezentovanú a právne riešenú takú otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola riešená alebo ktorej výklad v judikatúre týchto súdov nie je ustálený.

Za rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu možno označiť také rozhodnutie, vo vzťahu ku ktorému nenastal všeobecný „právny konsenzus“ pri rozhodovaní všeobecných súdov a v záujme zásady predvídateľnosti práva je potrebné, aby dovolací súd svojim rozhodnutím nastolil právnu istotu pre účastníkov a budúce rozhodovanie nižších súdov. Podľa nášho názoru, otázky, ktoré uviedla sťažovateľka v odvolaní splňajú uvedené podmienky. ...

V záujme ústavnej požiadavky presvedčivosti súdnych rozhodnutí a odstraňovaní svojvôle v nich je § 157 ods. 2 OSP v spojení s § 211 OSP zákonným podkladom pre náležité odôvodnenie pripustenia dovolania odvolacím súdom rovnako tak, ako pre náležité odôvodnenie nepripustenia dovolania. A to najmä v prípade, že sám účastník navrhuje odvolaciemu súdu pre prípad potvrdzujúceho rozhodnutia pripustiť dovolanie, pričom uvádza k tomu náležitú argumentáciu a navrhuje aj formuláciu otázok zásadného právneho významu tak, ako to urobila v prejednávanom prípade sťažovateľka.

Vzhľadom na to, že Krajský súd v Nitre sa nedostatočným spôsobom vysporiadal s návrhom sťažovateľky na pripustenie dovolania a jej argumentmi, odňal sťažovateľke právo na presvedčivé súdne rozhodnutie ako jedno z procesných práv, ktoré účastníkovi garantuje čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. ...»

7. Sťažovateľka „navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti odložil vykonateľnosť Uznesenia Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 1. 2014, č. k. 15Cob/231/2013-335, ktorým Krajský súd v Nitre potvrdil Uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 9. 10. 2013, č. k. 29CbR/5/2010-318, ktorým bola obchodná spoločnosť... zrušená bez likvidácie.

Odklad vykonateľnosti UKS odôvodňujeme tým, že v prípade výmazu spoločnosti z Obchodného registra SR by mohla sťažovateľke vzniknúť majetková ako aj nemajetková škoda.“.

8. V závere sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že „základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 1. 2014, č. k. 15Cob/231/2013-335 v spojení s Uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 9. 10. 2013, č. k. 29CbR/5/2010-318 porušené boli“. Ďalej navrhla, aby ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu, ako aj napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a aby ústavný súd uložil krajskému súdu povinnosť uhradiť sťažovateľke trovy konania v sume 284,08 €.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu

10. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

11. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

12. Sťažovateľka sťažnosťou napáda uznesenie okresného súdu. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu

13. V úvode ústavný súd uvádza, že zo sťažnosti a z priložených príloh zistil, že napadnuté uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľke doručené 27. februára 2014.

14. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

15. Ústavný súd sa na tomto mieste musí vysporiadať s relevantnou otázkou, či sťažnosť smerujúca voči napadnutému uzneseniu krajského súdu nie je podaná oneskorene.

16. Sťažovateľka odvíja zachovanie zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde od doručenia upovedomenia o odložení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania pre jeho bezdôvodnosť zo strany Krajskej prokuratúry v Nitre. Predmetné upovedomenie bolo sťažovateľke doručené 12. mája 2014.

17. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (porov. napr. I. ÚS 67/02, II. ÚS 605/2013, II. ÚS 1/2014) mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne, nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné. Na rozdiel od dovolania, ktoré má neúspešný účastník konania priamo k dispozícii (môže ho sám podať), na podanie mimoriadneho dovolania je oprávnený iba generálny prokurátor Slovenskej republiky. Samotný podnet na podanie mimoriadneho dovolania nie je teda iným právnym prostriedkom, ktorý je sťažovateľ v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vyčerpať na ochranu svojich základných práv alebo slobôd pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

18. Na plynutie lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde nemá vplyv doručenie upovedomenia o odložení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, ale rozhodujúci je deň právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, resp. deň, kedy sa sťažovateľka mohla o tomto napadnutom uznesení krajského súdu dozvedieť. Napadnuté uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľke doručené 27. februára 2014. Sťažovateľka bola oprávnená podať proti napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažnosť ústavnému súdu najneskôr 28. apríla 2014 (pondelok). Sťažovateľka podala sťažnosť (podaná na poštovú

prepravu) ústavnému súdu 27. júna 2014, z čoho nepochybne vyplýva, že sťažnosť nepodala v zákonnej dvojmesačnej lehote predpokladanej § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2014